

Et faste sett på fiskehavet, nærmest land for liner, lenger ute for garn. Faste regler om båtenes innbyrdes avstand, om seting og trekning av liner. Fells utror på signal ble innført. Fiske måtte ikke ligge mer tinner i snøen før den ble sløyd. Hjelbruk måtte stå tørt og høyt, og de finnes i tilstrekkelig mengde så folk ikke ble opprødd. Rorbu-erne ke la buene forfalle, og retten til å holde bu og hjell kunne fortapes og andre.

disse forhold og bestemmelser skaptes da en ny orden, som på mange øt nedrøvet skikk og skapte nye retts- og eiendomsforhold i Lofoten. sagt, hadde fiskerevene fra gammelt av vært almenninger, og havet for hver mann. Når fiskeren betalte sin husfrielse for rorbu på kon-, satt han der med like god rett som handelsmannen, som kanskje svarende skatt for sine hus. Etter 1816 gikk utviklingen i den retts- og eiendomsforholdene kjøpte eller forpakket mest mulig av varers grunn der de eller leide gårdene, slik at fiskerne måtte leie rorbu eller betale grunn- og eiendomsforholdene. Fiskehavet som hørte været til, ble regnet for *hans* fiskerne måtte søke hans rorbuer for å få fiske i været. Som en følge av dette, så hver rorbu sitt faste sett, som båtlagene betalte for og tilmed fikk kjøpe på. Det var en rett som kunne selges eller leies bort om de så ville, og den måten kom de i vareierens vold, men også inn under hans vern. I gammel fisker måtte våge seg inn på fiskehav som tilhørte et annet område, og om noen mann inn på annenmanns sett, ble han med lovens rett hutet ut.

fiske og offentlig oppsyn. Loven brøt vareiernes store makt, og det ble slutt med de opptatte sett for hver robbu. Følgen ble også at folk nu kunne flytte mer fritt fra vær til vær etter som fisket slo til. Det ble ansatt en offentlig oppsynsjeff og under ham oppsynsbetjenter. Denne ordningen ble videre utbygd gjennom fiskeriloven av 6. august 1897, da man også fikk egne dommere ved Lofot-fisket.

Om fiskerens liv og strid på Lofothavet er mangt fortalt, som her må meldes kort. Det var utror om morgenen med grålys over de svarte seilene, og båtene som lå og ventet på signal. Siden var det å kappseile og kappro ut til garn- eller linesettet og hente det havet gav. Fra båt til båt gikk tilrop og svar, nord-landingenes lynne foldet seg ut her i sitt rette element. Bare noe i vase, kunne røstene bli iltre og språket grovt; men ellers var det korte kommandorop, ord til oppmuntring og godlynt prat. Innimellom de forskjellige nordlandsdialektene klang staveringssnål og sunnmørstunge, grove kvær-røster og kjøpt finnepolsk. Det var en babels forvirring, og likevel orden i saken.

Garnbruk og linesett holdt til på hver sitt hav, åtringen var helst linebåt, femberingen garnbåt. Her og der lå småbåter og drev juksefske på gammel vis, ofte var de heldigere enn de andre. Jarnsteinen fór over ripa så spruten stod, snørret rant over vabeinet som klakket i vei: «Isak og Jakob — Isak og Jakob,» sa det! Så drog karen sine famner opp fra botnen og tok til å jage i lange drag, ut igjen i jant renn: «Kem så veit —» sa vabeinet og rullet opp, — «ka Gud gier?» og rullet ut igjen. Rett som det var, fikk karen brett på krokene, og vabeinet fikk det travelt mens han halte opp: «Nå ska du bærterde sjå — no ska du bærterde sjå!» Så ble den digre skreien halt over ripa, angelen krøkt av og jarnsteinen kastet ut i en blonk. To ganger om dagen kunne de fylle og tømme båten om lykten var god, forteller *Schønnebøl* allerede i 1591. Og det var nok de ganger det gikk enda bedre til, utover i hundreårene som fulgte.

«Om morgenen naar sola fremtrina, fer vi først ut efter lina. Me kvart er lina tofeldt og trefeldt.